

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 23Tos/80/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3120010348
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ondrej Samaš
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3120010348.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ondreja Samaša a sudcov JUDr. Jozefa Janíka a JUDr. Beáty Javorkovej, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 29. júla 2020 prejednal sťažnosť odsúdeného

F. L.,

nar. XX.XX.XXXX v Q., trvale bytom Q., M. XX, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ilava,

ktorú podal proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 6Pp/59/2020 zo dňa 13. mája 2020 a takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa sťažnosť odsúdeného zamietá, pretože nie je dôvodná.

odôvodnenie:

Rozsudkom bývalého Mestského súdu Bratislava, sp. zn. 1T/1/93 zo dňa 11. septembra 1995 bol F. L. odsúdený pre trestný čin podľa § 219 ods. 1, 2 písm. c) Tr. zák. účinného do 31.12.2005 k trestu odňatia slobody na doživotie, pre výkon ktorého trestu bol zaradený do III. nápravno-výchovnej skupiny (teraz ústav na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia). Tohto trestného činu sa dopustil tak, že v čase od 4. júla 1992 do 5. júla 1992 v Q., na Q. ulici č. XX, na I.. poschodí v byte poškodenej J. L. so zámerom privodiť smrť, túto pichol kuchynským nožom s dĺžkou čepele 11 cm trikrát do prednej plochy hrudníka v oblasti ľavého prsného svalu, jedenkrát do oblasti prednej pazušnej čiary vpravo, jedenkrát v oblasti pravého prsníka, trikrát do oblasti pravého podbruška a jedenkrát do oblasti ľavého veľkého pysku genitálu, čím jej spôsobil bodné rany ľavých pľúc, osrdcovníkového vaku, dve rezné rany prednej steny ľavej komory srdca, prebodnutie prednej a zadnej steny ľavej komory srdca s následným zakrvácaním do ľavej pohrudnicovej dutiny, bodnú ranu steny dutiny brušnej v pravom podbrušku, bodnú ranu žalúdka, bodné rany močového mechúra, bodné rany pošvy a čipku matrice, ktorým zraneniam poškodená L. namiesto podľahla, pričom konania sa dopustil napriek tomu, že bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2T/6/76 zo dňa 1.9.1976 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1To/73/76 zo dňa 21.12.1976 odsúdený pre trestný čin vraždy podľa § 219 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov, z výkonu ktorého bol podmienene prepustený dňa 30.7.1991.

Uznesením súdu prvého stupňa bol podľa § 415 ods. 1 Tr. por. s použitím § 66 ods. 1, 2 Tr. zák. zamietnutý návrh odsúdeného na podmienene prepustenie z výkonu vyššie uvedeného trestu odňatia slobody.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote sťažnosť odsúdený F. L., ktorú zahlásil do zápisnice o verejnom zasadnutí ihneď po vyhlásení uznesenia. Následne odsúdený svoju sťažnosť písomne odôvodnil dvomi písomnými podaniami (doručené Okresnému súdu Trenčín dňa 25.5.2020 a dňa

14.7.2020). Odsúdený namietal procesný postup súdu prvého stupňa, pretože verejné zasadnutie vykonal bez prítomnosti prokurátora, ktorý takto nemal možnosť vyjadriť sa k návrhu odsúdeného na podmienenečné prepustenie. Odsúdený uviedol, že počas 28 rokov výkonu trestu odňatia slobody nebol disciplinárne potrestaný, pričom má výčitky za spáchanú trestnú činnosť, ktorá sa nedá žiadnym spôsobom ospravedlniť. Ďalej odsúdený uviedol, že kladné stanovisko k jeho návrhu by bolo osobnou motiváciou aj pre iných odsúdených, aby zmenili svoj život k lepšiemu. Komisiou ústavu na výkon trestu odňatia slobody bol priradený na tzv. výstupný oddiel, kde sa zúčastnil na skupinových aj individuálnych sedeniach so psychológom, ako aj sociálnym pracovníkom. Poukázal tiež na to, že v súčasnej dobe má zabezpečené aj ubytovanie, k čomu pripojil list od „Domova sv. Jána z Boha, n. o., Bratislava“. V ďalšom písomnom podaní odsúdený namietal, že nebol súdne trestaný 9-krát, ale 8-krát, ako aj to, že si vykonal nie 55 rokov trestu odňatia slobody, ale 57 rokov. Odsúdený tiež uviedol, že si našiel cestu k Bohovi a v priebehu výkonu trestu viackrát ochorel a bol dvakrát operovaný (pruh, žĺčník). Ďalej k svojmu zdravotnému stavu uviedol, že mu praskol vred v žalúdku, má vysoký tlak a zničené kolená, pričom kvôli zlému zraku ani nemohol pracovať. Odsúdený tiež uviedol, že má 79 rokov, pričom už má iné uvažovanie a myslenie. K úvahám súdu prvého stupňa, že v príprave na život na slobode v ústave na výkon trestu odňatia slobody neprešiel všetko (nákupy, doprava mimo ústavu na výkon trestu odňatia slobody), uviedol, že tomu bolo preto, že prišla nemocnica. V závere sťažnosti odsúdený uviedol, že poberá dôchodok, na slobode má kde ísť a má sa o neho kto postarať. Prípadnú dôveru nesklame až do smrti.

Krajský súd na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr.por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré tomuto výroku predchádzalo a dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

Súd prvého stupňa správne procesne postupoval, keď o návrhu odsúdeného na podmienenečné prepustenie z výkonu doživotného trestu odňatia slobody v senáte rozhodoval na verejnom zasadnutí. Odsúdený tu mal možnosť pred súdom sa vyjadriť k priebehu jeho doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody, ako aj k tomu, aký život chce viesť na slobode.

K vytýkanej procesnej chybe v sťažnosti odsúdeného, týkajúcej sa neprítomnosti prokurátora na verejnom zasadnutí, senát nadriadeného súdu uvádza nasledovné. Rozhodnutie súdu prvého stupňa nemožno považovať za nezákonné len preto, že sa predmetného verejného zasadnutia nezúčastnil prokurátor. Podľa § 292 ods. 1 Tr. por. predseda senátu o konaní verejného zasadnutia (miesto a čas), predmetom ktorého bude rozhodovanie o návrhu na podmienenečné prepustenie odsúdeného F. L., písomne prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín upovedomil dňa 29.4.2020. Dňa 12.5.2020 prokurátor súdu prvého stupňa písomne oznámil, že sa ospravedľuje z účasti na tomto verejnom zasadnutí. Podľa § 293 ods. 2 Tr. por. je účasť prokurátora na verejnom zasadnutí povinná len vtedy, ak svojím návrhom dal podnet na konanie verejného zasadnutia, alebo ak sa koná o odvolaní alebo o mimoriadnom opravnom prostriedku. V ostatných prípadoch nie je účasť prokurátora na verejnom zasadnutí povinná, pričom to platí aj pre verejné zasadnutie, na ktorom sa rozhoduje o návrhu odsúdeného na podmienenečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

K námietke odsúdeného týkajúcej sa nemožnosti prokurátora vyjadriť sa k jeho návrhu, je potrebné uviesť, že prokurátor v písomnom ospravedľovaní neúčasti (č. l. 19), ktoré bolo za začiatku verejného zasadnutia predsedom senátu konštatované (zápisnica o verejnom zasadnutí č. l. 20), zároveň uviedol, že s podmienenečným prepustením odsúdeného F. L. nesúhlasí.

Súčasne si ale senát nadriadeného súdu dovoľuje vysloviť „počudovanie“, že prokurátor ako strana v konaní pred súdom sa nezúčastní verejného zasadnutia, na ktorom sa vykonáva dokazovanie a rozhoduje sa o tom, či osoba odsúdená na doživotný trest odňatia slobody bude alebo nebude prepustená. Ide o tak závažné a obtiažne rozhodovanie súdu, ktoré si nepochybne účasť prokurátora na verejnom zasadnutí „zaslúži“. To platí o to viac, keď v iných „menej závažných“ prípadoch sa prokurátor takéhoto verejného zasadnutia zúčastňoval (naposledy napr. dokonca prokurátor krajskej prokuratúry na verejnom zasadnutí vo veci Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23Ntc/5/2014).

Ďalej senát nadriadeného súdu uvádza, že z podrobného písomného odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že tento sa dôsledne zaoberal podmienkami na podmienenečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody tak, ako sú uvedené v § 66 ods. 1, 2 Tr. zák. Senát nadriadeného súdu

sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že odsúdený spĺňa formálnu podmienku pre podmienené prepustenie v podobe výkonu potrebnej výmery trestu odňatia slobody - v súčasnosti už viac ako 28 rokov.

K hodnoteniu splnenia materiálnych podmienok pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody spočívajúcich v preukázaní polepšenia na základe plnenia povinností a správania sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody a druhou materiálnou podmienkou je možnosť očakávania, že v budúcnosti odsúdený povedie na slobode riadny život, uvádza senát nadriadeného súdu nasledovné.

Je nesporné, že v súčasnosti rozhodujú súdy o odsúdenom F. L., ktorý nepochybne je „iným človekom“, než aký človek stál pred súdom pred 28 rokmi, keď mu bol ukladaný doživotný trest odňatia slobody. Je faktom, že odsúdený zostarol (tento rok bude mať 79 rokov), pričom sa u neho vyskytujú aj choroby, ktoré sa však pridružujú k takémuto veku aj u osôb, ktoré viedli riadny život a žijú na slobode. Súčasne dnes pred súdom „stojí“ človek, na ktorého prevýchovu spoločnosť už predtým pôsobila výkonom veľmi dlhého trestu odňatia slobody. Pri skúmaní splnenia vyššie uvedených materiálnych podmienok odsúdeným F. L. si však súdy museli „pripomenúť“ pri posudzovaní povahy spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Tr. zák.), aká osoba sa tohto trestného činu pred 28 rokmi dopustila.

Skutočnosť, že odsúdený F. L. sa znovu dopustil trestného činu vraždy ani nie rok po podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody tiež pre trestný čin vraždy, preukazuje, že ani dovtedajší dlhodobý výkon trestu odňatia slobody (vo veci prvej vraždy mu bol uložený trest odňatia slobody na 25 rokov), ho vôbec nenapravil a účel trestu vôbec nebol splnený. Aj dnes preto musia súdy obidvoch stupňov vychádzať z toho, že možnosti nápravy odsúdeného sa jednak už v minulosti preukázali ako „neexistujúce“ a aj v súčasnosti viac-menej len v rovine, kde tzv. „svetlo na konci tunela“ je takmer „neviditeľné“. Samotná početnosť rokov vykonaného trestu odňatia slobody tu zrejme nie je rozhodujúca. Zo znaleckého posudku znalcov psychiatrov a psychológov v pôvodnom konaní vyplynulo, že predpoklady resocializácie sú minimálne.

O sťažných (ak vôbec možných) možnostiach nápravy odsúdeného F. L. svedčí aj to, že hoci bol podmienené prepustený z výkonu dlhodobého trestu odňatia slobody a znovu spáchal trestný čin vraždy, sa vo výkone trestu odňatia slobody po druhom odsúdení za vraždu správal vo výkone trestu odňatia slobody na začiatku veľmi negatívne (nadväzovanie nepovoleného kontaktu, porušovanie ústrojnosti, osobnej hygieny, čistoty na cele a vynucovanie si požiadaviek hladovkami). Neskoršie sa síce jeho správanie zmenilo. Nič to však nemení na fakte, že z podrobného hodnotenia priebehu výkonu trestu odňatia slobody zo strany ústavu na výkon trestu odňatia slobody prakticky vyplýva len „priemerné správanie“ sa odsúdeného F. L.. Obdržanie len troch disciplinárnych odmien počas tak dlhého výkonu trestu odňatia slobody pritom nesvedčí dokonca ani pre takéto hodnotenie odsúdeného.

Senát nadriadeného súdu preto ani neprisvedčil názoru súdu prvého stupňa v tom, že by sa prvá materiálna podmienka pre podmienené prepustenie odsúdeného javila ako splnená.

K tomuto názoru uvádza senát nadriadeného súdu nasledovné právne úvahy. Polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatelovej osobnosti, ktorý sa navonok prejavuje v jeho správaní. Ani dobré správanie odsúdeného (už vôbec nie len „priemerné“) vo výkone trestu odňatia slobody však samé osebe neznamená, že sa odsúdený polepšil. Dosiahnutý stupeň nápravy je potrebné posudzovať okrem správania aj z pohľadu toho, či možno dospieť k záveru, že sa odsúdený zbavil záporných vlastností, charakterových čŕt, sklonov a zlých návykov, ktoré ho viedli k spáchaniu trestného činu, za ktorý bol odsúdený. Zbavenie sa charakterovej črty spočívajúcej v absolútnej neucte k životu iného (opakovanie vraždy po vykonaní dlhodobého trestu odňatia slobody) nemohol odsúdený preukázať len vyššie hodnoteným „priemerným správaním“ a slovnými vyjadreniami o „ľútosti a náprave“.

Napokon sa senát nadriadeného súdu ale stotožnil s názorom súdu prvého stupňa v tom, že prognóza vedenia riadneho života na slobode zatiaľ nie je daná (druhá materiálna podmienka pre podmienené prepustenie). Možné vedenia riadneho života odsúdeným na slobode nemôže vyplývať len z vyššieho veku odsúdeného, prípadne jeho chorôb ani z toho, že tento prezentuje svoju náboženskú vieru. Je síce možné čiastočne prisvedčiť odsúdenému, že všeobecne sa riziko spáchania trestnej činnosti vekom znižuje ako aj v tom, že zrejme by na slobode nemusel žiť sociálnym spôsobom života „bezdomovca“.

Súčasne ale senát nadriadeného súdu nemohol prehliadnuť aj tú časť hodnotenia odsúdeného z ústavu na výkon trestu odňatia slobody, ktoré hodnotí ako „minimálne“ jeho rodinné zázemie. Taktiež príprava odsúdeného na plnenie bežných povinností a potrieb občana na slobode zatiaľ nemohla byť úplne realizovaná (cestovanie verejnou dopravou, nákupy, vybavovanie dokladov, vybavovanie sociálno-ekonomických náležitostí, vrátane zorientovania sa v aktuálnom živote). Takáto úspešná príprava po takom dlhom výkone trestu odňatia slobody je pritom tiež nevyhnutným predpokladom k tomu, aby podmienčne prepustený viedol na slobode riadny život. Nie je pritom rozhodujúce, že príprava mimo ústav na výkon trestu odňatia slobody neprebehla v dôsledku nevytvorenia si dostatočných podmienok zo strany odsúdeného alebo v dôsledku opatrení proti pandémie COVID-19.

Súdy rozhodujúce o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody musia vždy vziať do úvahy, že účel trestu obsahuje viac komponentov a nielen správanie sa odsúdeného a uplynutie stanovenej dĺžky trestu odňatia slobody. Pre podmienčne prepustenie sa môže súd rozhodnúť len vtedy, keď nadobudne rozumnú istotu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy (zhodne uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 53/08 zo dňa 14. februára 2008). Z podrobných písomných dôvodov rozhodnutí súdov obidvoch stupňov však takáto rozumná istota nevyplýva.

Záverom si dovoľuje senát nadriadeného súdu uviesť ešte dve poznámky k návrhu a sťažnosti odsúdeného: 1) Odsúdený na verejnom zasadnutí pred súdom prvého stupňa uviedol: „... som zavretý už dlho, bol by som rád, keby môžem zomrieť vonku“. Spoločnosť „neteší“, že v jej radoch sa vyskytujú aj jedinci, ako odsúdený F. L., ktorý zo 79 rokov života strávil 57 rokov vo výkonoch trestu odňatia slobody. Nepochybne by odsúdený bol prospešnejší spoločnosti vedením riadneho života na slobode. Takúto cestu života a možno aj jeho „konca“ si zvolil dobrovoľne odsúdený sám. Na rozdiel od obetí jeho trestných činov vraždy, ktorým sa nepochybne chcelo žiť a nie stať sa obeťami vraha. 2) Podmienčné prepustenie odsúdeného F. L. by bolo „zlým príkladom“ pre ostatných odsúdených, hoci aj za trestné činy vrážd, hoci aj odsúdených na doživotie. „Dobрым príkladom“ je bezvýhradné naplnenie vopred, jasne a zrozumiteľne zákonom ustanovených podmienok v §§ 66, 67 Trestného zákona, na základe čoho môžu dosiahnuť „svetlo na konci tunela“ aj tí, čo vykonávajú trest odňatia slobody na doživotie.

Z takto rozvedených dôvodov rozhodol krajský súd tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.